

ՄԵՐ ԽՕՍՒՐԸ

ԱՆՄԻՏ ՅՈՒՍԱԴՐՈՒՄՆԵՐ

Ինչպէս գրեցինք, Սիւրիոյ մընս. Բ. Գոմիսէրէան կալուածոց տեսուչ՝ Մ. Ճէնարտի, որ երկու տարիներէ ի վեր կը վարէր Սիւրիացիներու և Լիբանանցիներու կալուածական խնդիրները Թուրքիոյ հետ, վերջերս տեղական թերթերու խմբագիրներուն ըրած է հետեւեալ անպաշտօն յայտարարութիւնները։

«Մենք շատ աշխատեցանք Սիւրիացիներուն և թէ՛ ալ հայոց իրաւունքները ապահովելու համար։ Սիւրիացիներուն պահանջները կարգադրուած է կալուածատէրերուն ուղածիմ պէս. իսկ հայերուն համար յաշտուածութիւն չունեցանք, որովհետեւ Լոզանի դաւանագիրը որոշեցաւ Սիւրիոյ մընս չի պարտաւորեալ այդ մասին։ Երկրորդ որ, Էնկիւրիի 1926-ի դաւանագիրը երբեք չգրադեցաւ անով։ Մենք այս բանակցութեանց ընթացքին թուրք կառավարութեան պահանջներէն Լոզանի եւ Էնկիւրիի դաւանագիրներուն մէջ չի յիշուած բաներ»։ Եւ անմիջապէս ասոնց շարունակութեանը՝ կը յաւելու. — «Թուրք կառավարութիւնը ներկայիս ծանր ծագաւայի մէջ է»։

Տեւեղուած այդ տաղանայը կարելի չէր սաստկացնել խորք գաւազի հայերու «ապօրէն» պահանջներով։

Պ. Ճէնարտի, իրաւամբ, մարդկայնօրէն կը ցաւի որ իրենք այս բանակցութեանց ընթացքին հայերուն համար պահանջած են բաներ՝ որոնք Լոզանի եւ Էնկիւրիի դաւանագիրներուն մէջ չեն յիշուած. և անով՝ ամոզող երկու տարիներ շարունակ, անիրաւի յոգնածութիւն պատճառած են խեղճ թուրքներուն՝ որոնց ցաւը արդէն մեծ է... Եւ սակայն Պ. Ճէնարտի կրնայ վստահ ըլլալ, որ այդ մեղքը մենք գործել չտուինք իրենց. այլ իրենք իրենց ազատ կամքով՝ չգիտենք զիտուածութեամբ, թէ չգիտուածութեամբ... գործեցին ու զղջացին։ Եւ լաւ որ շուտ զղջացին...

Պ. Ճէնարտի այս յայտարարութիւնները, պաշտօնական ըլլան թէ անպաշտօն՝ մեզի յուսախաբելիք ունին, քանի որ մենք այդ աշխատութիւններէն բան մը չէինք սպասել։ Մեզի համար հետաքրքրականը այն էր միայն թէ արդեօք այս անգամ ո՛ր պիտի գրուէինք որպէս անպէտք տարաձայնութիւն, որ զրուեցանք մեր նոր հայրենակիցներու նօսքին մէջ՝ եթէ այդ բանը բան մը արժան է անոնց հաշուին։ Որովհետեւ պատճառներ ունինք խորհելու, թէ Պ. Ճէնարտիին «ասիկ լաւ չէր կրնար ըլլալ» կոչած ծանօթ համաձայնութիւնը, թէն ճիշտ է որ քանի մը Սիւրիացի կալուածատէրերու ուղածիմ պէս եղած է, և սակայն երբեք երկրի շահերուն համաձայն։ Այս կ'ըսենք, որովհետեւ լաւ կը ճանչնանք երկրի շահերուն ալ, և գիտենք թէ Սիւրիացիները ինչ ունին Թուրքիոյ և Թուրքիոյ ի Սուրիոյ։ Երբքը տալի մէկը փրկելու համար՝ ճիշտ է որ կուրախացնէ այդ մէկին տէրը, բայց երբքը չհամապատասխանէր ընդհանրին շահերուն և ո՛չ ալ երկրի հաշիւներուն։ Սիւրիացիներուն թուրքիա ունեցածին կալուածները, քանակով թէ արժէքով, թուրքերուն Սուրիա ունեցածին մէկ երրորդն իսկ չեն կազմեր։ Թող որ, կալուածները մինչ Սիւրիոյ մէջ որ ըստ օրէ արժէք կը գտնեն, Թուրքիոյ մէջ, և այն ալ ներքին ամայացած շրջանները՝ անկուս կուենան և գրեթէ ոչինչ կարծեն, եթէ այսօր մէկաթի հանուին։

Այս փոքր խորհրդածութիւնները ստիպուեցանք ընել — ասոնց երբեք հաշուելու թէ անոնք մեր իրաւասութեան վեր թէ վար կը մնան — պարզապէս ցոյց տալու համար, թէ հայուն անպէտք տարաձայնութիւնը Սիւրիացիին ալ բան մը չէ արժան։ Եւ սակայն անշուշտ ծանրութիւն մը կ'ըսած է իր տեղին։

Այս առթիւ, մեր ծանօթ «մեծ» կուսակցութեան տեղւոյն «քաղաքական» օրկանը, իր երկու լայն սիւնակներուն վրայ փոխած «այսպէս ասաց» «փառաւոր» խմբագրական մը ամբողջ 27 սանթիմ լայնքի վրայ «MONNAIE DE CHANGE» խորագրելէ յետոյ, ճիշտ անոր տակ, «ՄԵՐ ճոզմոյր եւ ազգային իշխանութեանց ուսուցութեան» կ'ըսէ. դեռ ևս կ'ախարհորէն խորագրելով սա խեղճ հայութիւնը, թէ այդ հոգեւոր և ազգային իշխանութեանց ուսուցութիւնները բան մը կարծեն, բան մը կրնան փոխել իր իսկ օրակած այդ «Monnaie de change»-էն, և կալուածատէր ընել այս կալուածական հայութիւնը. և այդ՝ իրենց կողմէ, իրենց տուած ուղեգրով... դաշնակցութեան շնորհիւ։

Այս է ամբողջ հոգեբանութիւնը, ուղի ու ծուծը այդ խմբագրականին, ուր քանակը միայն միաժամ հայութեան չէ։ Կարգանք միջոց անկէ.

— «Մէկ կողմէն Ռուսիան իսկ միւս կողմէն Անգլիան և այլ մեծ տէրութիւններ երկու տարիներ շարունակ խաղալիք դարձուցած են մեզ եւ մեր դատը չափազորած ինչպստ իրենց յետին նպատակներուն։ Մեր արիւնն ու արցունքը վաճառքի նիւթ ծաւալած է մեծերու ձեռքին։

— «Մեր ժողովուրդին հանգէպ ի գործ դրուած այդ բոլոր անիրաւութեանց մէջ անկեղծ գտնուած է միայն Մեծն Ֆրանսան և միտ պաշտպանած ու կողմնաւորած մեր դատը»։

Եւ քիչ վարը, — «Բարեբաղդաբար, Լոզանի դաշնագրէ... իր 30—31 յօդուածներով պաշտօնապէս կը յայտարարէ որ՝ Նախկին Օսմ. կայսրութեան ըստմունքով ճողովարարութիւն վրայ գտնուող ժողովուրդները, անանց ցեղի և կրօնի խտրութեան, կը նախընտրեն իրաւօրէն (de plein droit) հպատակել իրենց գտնուած հողամասերուն, Լոզանի դաւանագրութեան ի զօրու եղած օրէն սկսած»։

Այսինքն՝ լսեցէ՛ք հայեր, տեղերեւոյց մի՛ շարժեք, զօխային հայաստաններու մէջ աշխատանքի միտ ըլլալու հարկ չկայ, մինչքան զաւանդեալ երկրի կալուածական խնդիրը, ուսուցչութիւնը հրաւիրած ենք մեր հոգեւոր և ազգային մարմիններուն, մեզ հետ ունինք հայոց միակ պաշտպան Մեծն Ֆրանսան, ի ձեռին կայ Լոզանի մուրհակը, Էնկիւրիին ստորագրութիւնը, և այդ բոլորին վրայ՝ դաշնակցութեան բուռն ցըր... Ուրեմն չուէ չէ որ կալուածատէրեր պիտի դառնաք, հարուստ պիտի ըլլաք... Եւ այս անմիտ յուսադրումն է դաշնակցութեան նոր դրամագրութիւնը։

ԱՆՏԵՍՈՒԱԾ ՀԱՐՑ ՄԸ

Գ.

Առջի օր, արտասահմանեան հայ թերթի մը մէջ կը կարգալի հետեւեալ տողերը.

«Ազգ. դաշնակցութեան գաղութական տեղաւորման յանձնաժողովի ներկայացուցիչը Պէյրութ կը սպասուի։

«Անիկա կէս միոյն ֆրանքի չոր վարկ մը ապահոված է տեղաւորման աշխատանքներուն համար։

«Այս գումարով պիտի կրնանք նոր գիւղ մը ուր պիտի տեսաւաւին վրանաքաղաքի հայերը, Ուրիշ երեք նոր գիւղեր ալ պիտի շինուին Անտիոքի շրջանին, Ամրքի դաշտին մէջ, ուր պիտի փոխադրուին Հալէպի գաղութականին հայոց մէկ մասը»։

Անիկա հետաւոր մէկ արձագանքն է այն այսպէս լուրերուն որոնք մօտաւորապէս կրնաք ամիսի ի վեր շրջան կ'ընեն հայ և օտար մասնակի մէկ մասին մէջ, և որոնք կը ծանուցանեն ի լուր աշխարհի թէ հայ գաղթականներ պիտի տեղաւորուին Սուրիոյ հողին վրայ։

Իրաւ է թէ սոսու է այս լուրը. չենք գիտեր։

Եւ սակայն արդիւնքը մէջտեղն է։

Տեղական մամուլը չէմ գիտեր քանի՛ երրորդ անգամ ըլլալով դարձեալ որչափ հասկացուց թէ ինչ գէտ է այդ ծրագրին, և երբք չի հանազաւորեալ որ գաղթական հայեր տուն տեղ ըլլան այս հողին վրայ։

Իրաւ է որ բարեբաղդաբար մարդիկ կամ մարմիններ կէս միոյն ֆրանք տրամադրուած են հայ գաղթականութեան բարօրութեան համար։ Աշխարհի մէջ անկարելի բան չի կայ. և սակայն, եթէ այդ մարդիկը մեր կարծիքը հարցնէին, մենք սապէս պիտի խօսէինք անոնց.

— Բարեկամներ. շատ շնորհակալ ենք ձեր տրամադրութիւններուն համար. բայց կը խնդրենք, մեզի բարեք ըրէք այն տեսակ ձեռքով մը որ տակէն չարիք չըլլէ, կը տեսնէք անա, մեզ չեն ուզեր. տանտիրոջ համաձայնութիւնը չեղած պարագային, բոնի վարձակալ կամ հիւր կարելի չէ ըլլալ տեղ մը։ Անիկա արդէ չըլլալ որ այդ դրամով զմեզ մեր երկիրը զրկէք...

Բայց մեզի ո՛չ հարցնող կայ, և ոչ ալ կարեւորութիւն տուող. բարեբաղդութիւնն ալ երբեմն անանկ խորախորհուրդ ծալքեր ունի որ մեզի պէս խեղճ գաղթականներուն չէ մնացել անոնց թափանցիլ։ Ու մենք կը մնանք երկու սուրբի մէջ. մէկ կողմէն մեր վզին կը բեռնենք երախտագրութեան նոր հարկ մը, միւս կողմէն, նոյն այդ պատճառով, ատելութիւնը մեր գէտ աստիճան մըն ալ կը ստատուանայ։

Եւ բոլոր ասոնք տեղի կուենան այն տեսակ ձեռքով մը որ կարծես թէ այս համայնքը ո՛չ մէկ իշխանութիւն, ո՛չ մէկ հաւաքականութիւն ունենար, և անոր ձեռնադրելը յանձնուած ըլլար մէկ երկու անհայրենիք բաղդախնդիրներու, և անորապէս իշխանաւորներու։

Բայց ձգենք մէկ կողմ այս պարագան, և քննենք խնդրոյն միւս կողմը։

Իրաւ է որ Անտիոքի շրջանին, Ամրքի դաշտին մէջ երեք նոր գիւղեր պիտի շինուին։ Եթէ իրաւ է, հարց կը ծագի այն աստեղ թէ ո՞ր յանձնաժողովը, ո՞ր մարմինը այդ որոշումը տուաւ։ Եթէ ուսումնասիրութեան հոգեւոր և կրթական տեսչական պաշտպանը.

մանները։

Որչափ որ գիտենք Ամրքի դաշտին մէջ կրնանք հայաշէն գիւղը հետեւ է, շատ հեռու է քաղաքաւոր արդիւնքը տալէ. նոր-Չէյթու-նը շարժաքաղաք իր վրայ դրուած յոյսերը, ու Գրք-Պանի կոնակը, Սուր-Սուր կը տառապի սակաւահողութեան։

Այսքան դրամ ծախսուելէն, և այդքան ատելութիւն մեր վրայ հրաւիրելէն վերջը գոնէ գաղթականները հանգիստ, ինքնաբերական եղած ըլլալու էին։

Այդպէս եղած է։

Եւ բան մը չպիտի ըսեմ, բայց պիտի հրաւիրեմ այդ գործը վարողները որ քաղաքները ունենան անաշուտ, անհասկանալի և վկայական չունեցող և ազգայիններէ կազմուած յանձնախումբի մը քննութեան ենթարկել իրենց գործին արդիւնքը։ Անիկա գտնուած բան մը չէ, և յօժարութիւնը երբ չի պակսի, ներքական դժուարութիւններ ալ գոյութիւն չեն ունենար։

Մենք որքան գիտենք Ամրքի դաշտը տեղաւորականայն այն տեսակ պայմաններ կը ներկայացնեն, որ դարեւ ի վեր անոր վարժուող բնիկ տարին իսկ չի տակաւ անոր։

Իսկ երբ այդ հողին, այդ միջավայրին կը ստիպեն որ յարմարիցի մը որ լեռնադաշտերու, բարձրաւանդակներու բնակիչ եղած է սերունդներէ ի վեր, ատոր արդիւնքը հեռաւոր կամ մօտաւոր ապագայի մը մէջ անհիտուած աւելի բան չի կրնար ըլլալ։

Կարճ խօսելով. մենք այնքան կորուստ տուինք, և յաճախ ուրիշներուն համար, որ այլևս ստիպուած ենք մէկ անհատի մը կենանք իսկ նկատի առնել, ու շատ կարեւորութեան։

Մենք աւելորդ թիւ չունինք փորձերու և փորձարկութիւններու տրամադրելու համար։

Մեզի բարեք պիտի ընէք. երախտագրութիւնով կ'ընդունինք. Թէն արդէն անոր հազարապատիկ մատուցած ըլլանք։

Կամ ըրէք այն տեսակ ձեռքով մը, որ միակ և տրամաբանական լուծում մըն է — զրկել զմեզ մեր երկիրը — և կամ եթէ ատիկա անկարելի է մեզի անձնօթ պատճառներով, գոնէ մեզմէ անցուցէք «փորձարկութիւններու» բաժակը։

Թող չի վշտանան և սրամտին այս տողերը կարգալով։

Սափելին ամբողջ վրայ նստողը, որքան ալ անտեղեկ ըլլայ արհեստին, դիտողութիւն կ'ընէ երբեմն իր մագերու յարգարարին և կամ մարդիկն սփարուելու մասին։ Ատիկ տարբեր բան մը չէ մեր ըրածն ալ։

Բայց տակաւին ուրիշ ըսելիքներ ալ կան։

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԸՆԹԵՐՈՂԸ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԵՒ ԻՐ ՆԱԽԱԳԱՆԸ

Խ. Հայաստանի Համայնապետը հուսակցութեան ղեկ. քաղաքագր Պ. Խանկան, վերջերս խօսած իր մէկ ճառին մէջ Արտասահմանի կողմակերպութեանց գէտ իօսած աստեղ ըսած է թէ Բարեգործական և անոր նախագահը, կ'ուզեն Սուրիա փոխադրել Հայ գաղթականները, գաղտնի չափազորեալ համար։ Այս յարձակումը շատ գէշ ապաւորութիւն գործած է Պ. Գ. Կիւլպէնկեանի վրայ։

ԵԳԻՊՏԱՆԻ ԲՈՐՈՒԿ

ՆՈՐ ԴՐԱՍԱԳՈՒՄ

Բնիկ Դարձիկայի Կարապետ Վիտինեանի Ռուսմանական շօգնական մէջ — Կ. Պոստոյ ասլու — վայրագորէն սպաննութիւնը նիւթի ստիպելն տառապող քաղաքական տեսչի շօքներուն համար պաշար հայթայթեց։

Հրազդական սիւնակներու մէջ քաղաքական մարդանքներ փորձող նաւասարդներուն ազատ երկիրներու մէջ նստած ալ ու անակալ պատգամներ կ'օրոտան, Թեթեւ սրտով ծրագրեր կ'օրոտան և ամէն օր Թուրքիոյ հետ հաշտարարարի կը նստին և թղթէ ուսման Գաղթական Կոմիտէին կիւրքին կը ուսման։

Քաղաքականապէս անակալացած, անկարգուն քաղաքականները համառու ըլլալով հանդերձ թէ, այլևս անելիք չունին, տակաւին կը յամարին ասպարէզի վրայ երեսնալ, ԳՈՐԾ կատարել։

Հայութիւնը գերեզմանոցներէ գերեզմանոց քաղաքացի այս կուսակցութիւնը գաղութականութեան ներքին կենսական մէջ կուզէ անպայման ԳՈՐԾ ՆԻՆԵՐԻՆԻ, և ցոյց տալ, հոգ չէ թէ անոնց սգործունէութիւնը գաղութային կենսական ներքին ներդաշնակութիւնը քանդուաւ նուիրուած ըլլայ։ Պէտք է անպայման ԳՈՐԾԵՆ։

Այս դէպի գործունէութիւն մըն է եղբարմա՛ր Վիտինեանի համար սարքուած Միթիկէն Զոհապիկի մէջ, ուր հազիւ հազ քանի մը տասնեակ հայեր կան, որոնցմէ հազիւ երկու տասնեակ հոգի ներկայ եղած են կազմակերպուած Միթիկէնին։

Գահիրէ և Ալեքսանդրիա ևս Միթիկէնի գումարուած են երկու ՏՈՒՂԻՆԱՆ անկարգուն մասնակցութեամբ և քաղաքական քաղաքական ու հեռաքաղաքային անձնօթ «Հ. Հ. Պատասխանատվութեան» միջոցաւ բողոք բարձրացուցած են, Մէջ Միթիկէնի հայ նախաձեռնութեան դիմաւորելու վրային անխափ օրոտով անցնող մարտաշէր ? Եւրոպային։

Երեսնալները, գէպքերը լրիւ չկարենալ գնահատել, և ազգերու տնտեսական և քաղաքական կենսանքը վարող, անոնց փոխ յարաբերութիւնը ճշգրիտ ազգային տնտեղական ծախսով արդարեւ իմարտութիւն է իմարտի յորժորդուող քաղաքական օղակներուն համար, սակայն քաղաքական արեւելի Եւրոպայի աշխարհային արեւելի երկրներու ընդմէջէն անցնել և անոնց քաղաքականութեան ակնաստիպ վկայներ ըլլալէ վերջը տակաւին այդ ներթափառու Եւրոպային օգնութիւն ակնկալել, անուշաղջ իմարտութիւն է. և այդ յիմարտութեան լատին կոչուած են պատմութիւնէն իրատեսիլը զիտող քաղաքական տեսչի շօքները։

Գաղութականութեան մեծ տոսկոյր այսօր կ'ապրի մահմանական օղակներուն մէջ. մեր կենսանքը, մեր աշխարհագրութիւնը, այնպէս մը պէտք է վարենք որ, մեր ապրած երկրներու ժողովուրդներուն և կուսակցականութեանց հետ խնդիր չունենանք. սակայն խոհմտութիւն եւ յիշատակներ իրենց խոհմտութիւնը հայ շահագործութեան դաշնակցութեան դաւաճելն չնշուած են։ Կատարական շինուող վարձակաւ նաւասարդներին հանդիստ չեն կրնար նստիլ, պէտք է անպայման խանդանք, տակաւին երկի էր, որ Հայաստանի Բարեգործ Միթիկէնի հետ գրգռապայքարի բռնուած էր, որուն զէմ Միթիկէնի խմբագրութեան իրաւունքները չգահանալով Թուրքիոյ պատգամները գրելով, իրենք Թեթեւ արարեցին բաժնին մէջ, քաղաքականութեան իրաւունքը զրգաւոր, և կուսակցական ուղիւ

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. ԳՐԱՐԱՆԻ

Մ. ԲՈՆՈՍ Կիրակի կէսօրէն վերջ
Դամասկոսէն վերադարձաւ Պէյրութ:
Ան երկու օրէն կրկին պիտի երթայ
Դամասկոս, զբաղելու համար Սիւ-
րիական գործերով:

ԵԳՊՏՈՍԻ ԵՒ ՍՒՐԻՆՈՅ ՄՏԵՒԵ

Յրանապան կառավարութիւնը
ներկայիս բանակցութիւններ կը կա-
տարէ եգիպտական կառավարու-
թեան հետ, որպէսզի առեւտրական
դաշնագիր մը կնքուի մէկ կողմէ
եգիպտոսի և միւս կողմէ սուրիա-
կան պետութեանց. Լիբանանի և
Ալէքիսիոս Երկրին հետ:

Նախագիտ կնքուած դաշնագրին
պայմանագրով կ'աւարտի յառաջի-
կայ փետրուարին: Յրանապան կա-
ռավարութիւնը կ'ուզէ որ երկար
պայմանագրով դաշնագիր մը կ'ը-
նուի ամէնէն աւելի նպատակաւոր-
եալ ազգի հիման վրայ:

Եւրոպական Նախարարութիւնը
այս կարգը քննելու վրայ է:

ՍԱՔՈՒՐ ԶԵՆՔԵՐՈՒ ԳՈՐԾ

«Երկրաւոր» մէջ կը կարդանք.—
«Շարժում մէջ քաղաքս եկած Պ.Յ.
Յովակիմեան իբր անբաղձալի, տեղ-
ւոյ ընդհ. ապահովութիւնէն հրաման
ստացաւ յսան և չորս ժամուան
մէջ Սիւրիան ձգելու և անցնելու
Լիբանան:

ՔԱՂ. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՍԸ

Լիբանանի մէջ կազմուած է
քաղաքական նոր կուսակցութիւն մը
«Ազգային Անկախութեան Կու-
սակցութիւն» անունով: Անդա-
մակցողներուն թիւը արդէն իսկ հա-
սած է չորս հազարի:

11 ԱՆՈՋԱԿՆԵՐ ՄԱՃՈՒՆ
ԴԱՍԱՊԱՐՏՈՒՄ

Հալէպի ոճրագործ ատենը ան-
ցնայ շարք մահուան վճիռ արձա-
կեց տասն և մէկ անձերու, որոնք
տարբեր ժամանակ և վայրերու մէջ
աւազակութիւններ և մարդասպա-
նութիւններ ըրած են Սիւրիոյ սահ-
մաններուն մէջ:

— Հալէպի ոճրագործ ատենը այս
շարքէ՛ Ալի Սուլեյմ, Ալի Ճանճան,
Մասիս Է Սուլեյմ և Ալի Ապուրիս-
ճիտի սպանութեան յանցանքով
մահուան դատապարտեց:

ՏԵՐ և ՏԻԿԻՍ Ս. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ

Կը ծանուցուին ծնունդը

Իրենց մանչ զաւկին

ՀԱՄԱՐԱՐՁՈՒՄ-ՄԱՐԲԱՏԻ

Ի Մ Ա Ր Ս Է Յ Ը

Մեր շնորհաւորութիւնները

ՖԵՐԱՆՈՒՄ ԿԵՐԵՐ.—
«Այլևս սկզբունքով Սուրիոյ և
Յրանապանի միջև դաշնագիր մը կնքե-
լու հարցը ընդունուած է Այդ դաշ-
նագրին հոգաւարութեան տեղով պի-
տի բռնէ: Սուրիոյ ժողովուրդները
կ'ապաստեն ամբողջական յեղաշրջու-
մի մը: Լիբանանի Հանրապետու-
թիւնը Սիւրիայէն առաջ պիտի կնքէ
դաշնագիրը: Լիբանանցիներու և
Յրանապանութեան քրիստոնէայ ըլլա-
լով դժուարութիւն պիտի չի ցուցնէ
դաշնագրի կնքելու համար: Անկէ
վերջ Յրանապան, Դամասկոսի միա-
կուսակցութեան հետ իր ունեւորիք
բանակցութեանց ընթացքին դժուար-
ութիւններ պիտի ունենայ:

Պ. ԺՈՒՎԵՆԿԻ ԺՐԱԳԻՐ, ԿԱՐՔ

Մը Լիբանանահայտակ միւսլիման
երկիրներու Սուրիոյ միաբան շուրջ,
պիտի քննուի վերջէն: Եթէ Լիբա-
նան միայն քրիստոնէաներէ բաղ-
կացած ըլլայ, Յրանապան համար ա-
րիւն լաւ կըլլայ: Կրտսի թէ 1920ին
Մեծն Լիբանանի տրուած հողաւա-
ճերը, եթէ վերադառն Սուրիոյ տըր-
քին, միւսլիմանները զիւրութիւն-
ներ կը ցուցնեն:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զին - Ճարտն ԿԷՆՐ

Թոքիո, 19.—Ճարտնները պրակտիկ և Յի Յի Բարր: Զոր.Մար
հրամանատարութեան տակ գտնուող չինական զօրքերը փախուստի դիմե-
ցին:

Կր հաստատուի թէ Ճարտններու կորուստը 300 հոգի է մինչ Զինե
րունը՝ 3000:

— Զինացի Շանկ-Շի-Նու զօրավարը, որ ճարտններուն բարեկամ է,
չէրիւնչ-Բանք զաւարը անկախ հոգակեց, ինքզինքը հոն կառավարել
անուանելով: Ան կը մտադրէ իր ուժերով Յի Յի Բարր երթալ և ստանձնել
այդ տեղի վարչութիւնը:

Լուրեր կը շրջին թէ Վատիկանի զէպի Շիքի-Յոսոս օրուական ու-
ժեր կը յառաջանան:

— Ճարտնական կառավարութիւնը հրահանգ տուաւ Մոսկուայի իր դես-
պանին Երանկամական ազգաբարձութիւն մը ուղղել սովիւր կառավարու-
թեան՝ զգուշացնելով այն լուրը վտանգին և ծանր կնճառութեանց համար
որոնք պիտի ծագին եթէ Ռուսիա շարունակէ Հիւսիսային Մանչուրիա զին-
ուոր զրկել:

— Վերջին լուրերը կ'իմացնեն թէ Զինաստանի Նախկին Կայսր Շուան-
թունկի, Մուսալէնի մէջ Մանչուրիոյ կայսր հոգակելու ծրագրերը լուր ին-
կած է: Ճարտնական իշխանութիւնները հրամայեցին կարգ մը անձանց, ընդ
որս միապետական կարեւոր պետերու և իշխան Թունկի, «առայում» Մուս-
տիկէն հեռանալ:

Թոքիո, 21.—Ազգաժողովի ճարտնական պատուիրակը հրահանգ տա-
ցաւ մերժելու զինադադարի առաջարկը:

Բարիդ, 19.—Ազգաժողովը դեռեւս չի ստի հրահանգեալ: Զինական
և ճարտնական պատուիրակները ներկայ չեղան: Վերջին քանդակը ժամ-
ուան մէջ աչքի զարնող իրողութիւնը Փրանսական մամուլին լեզուին յա-
կարճակուն փոփոխութիւնն է: Անոնք բոլորը այս անգամ ալ Ճարտնի դէմ
կ'արտայայտուին:

Զինական պատուիրակ Տօքիո. Յէ զիտել տուաւ թէ Ազգաժողովը
կարգ մը ազդեցութեանց ենթակայ եղած է և յարեց թէ եթէ ան չյաջողի
յուժել հարցը, Զինաստան պիտի ստիպուի պահանջել որ Բէլլօի Ուստին
15 և 16րդ յօդուածները զործադրութեան դրուին: Տօքիո. Յէ աւելցուց մի-
անգամայն որ եթէ Ազգաժողովը վարտին զործադրել վերոյիշեալ յօդուած-
ներուն արտադրութիւնները, Զինաստան պիտի քաշուի Ազգաժողովէն:

Ծերակուտական Պորաի եւ «Անգլուս»ը

Նիւ Եօրք.— Ծերակուտական Պորաի ալպով մը պիտի տրուի,
որուն մէջ մէկ միլիոն Հունգարացիներ ստորագրած են, անոր վեր-
ջեւ, Մ. Լավայի Ուաշինգթոն գտնուած ասեն, ինպաստ դաւնա-
գրելու վերաբնութեան ըրած յայտարարութեան համար: Ծերակու-
տականը այսօր ճնորհաւորական հեռագիր մը ստացաւ «Անգլուս»ի
ի նպաստ կազմուած անսոս-գերմանական կազմակերպութեանէ:

64 Տակառ ոսկի կուգայ Թուրքիոյ

Պոլսական թերթերը կը գրեն թէ, Ամերիկայէն 64 տակառ 3,
370,390 ոսկի տղար եկած է Պոլիս եւ դրուած է կնիւրի:

Կլոր սեղանի շուրջ

Լոնտոն.— Կլոր Սեղանի խորհրդակցութիւնները վերջ գտան,
տրուած ըլլալով որ Կարէի չեղաւ փոխաւսնութեանց հարցին
շուրջ համաձայնութեան մը յանգիլ: Քանի որ հնար չեղաւ միաձայն
եղանակութեան մը գալ, անգլիական կառավարութիւնը իր նա-
խաձեռնութեան տակ կարգադրութիւն մը պիտի ընէ եւ Հնգկա-
սանի համար պատշաճ Սանմանագրութիւն մը պիտի մտակէ:

Վերապի դաւնագիրը պիտի վերաբնութի

Ուաշինգթոն, 17.— Մ. Կրանսի եւ Մ. Պորաի 25 վարկեան հե-
տակցած եւ երկուքն սեւակէցնելու մէջ Կարեւոր տարբերութիւն
մը տեսնուած է: Մ. Կրանսի յայտարարած է որ Վերապի դաւնա-
գրին վերաբնութեան կուսակցից է: Երկու կառավարական ներկա-
յացուցիցներ պատեարգի եւ դարմամման պատրաստու խնդրոյն մէջ
ալ գաղափարակց գտնուած են:

Լոնտոն, 18.— «Նիւզ» «Քոնիլ» Նիւ Եօրքէն կը հաղորդէ Մ.
Կրանսիի եւ Մ. Հուվրի միջեւ տեղի ունեցաւ խոսակցութեանց
առթիւ թէ Մ. Հուվր պիտի զգուշացնայ ճիշտապէս կասկածեցնել:
Կրանսի—Հուվր սեւակցութեանց արդիւնք՝ ճիշտապէս եւ ամե-
րիկեան բանակցութեանց արդիւնքի հետ բաղադրեալով, անկարելի
պիտի նկատուի: Միայն փոխադարձ բարեացակամութեան արտա-
յայտութեամբ եւ սպառազինման սանմանափակման նամաժող-
պիւն յաջողութեան մաղթանքներով պիտի բաւականացուի:

Յրանապան գրաւաւոր կը շինէ

Բարիդ.— Ծովային նախարարութիւնը ընդունաւ պիտի ներկայա-
ցնէ խորհրդարանին օրինագիծ մը 20000 թոննոց գրաւաւորի մը
շինութեան համար, ըստ միջազգային համաձայնութեան:

Քովիւնիսթները Պուկարիոյ մէջ

Սօֆիա, 17.— Այսօր Սօֆիայի մէջ ձերբակալուեցաւ ֆովիւնիսթ
պետերէն մին: Սկիւմիլի մէջ ալ 20 հոգիի ձերբակալութեան ձեռ-
նարկուած է, եւ բախում պատահած ոսկիակներու եւ ֆովիւնիսթ-
ներու միջեւ, երկուստեք վիրաւոր կայ. բայց մեղադր չկայ: Ձերբա-
կալելու ուղում ալ 20 ֆովիւնիսթներուն 5ը ձերբակալուած են:
Միւսները փախած են:

Յունաստանի մէջ հանրաքուէի պիտի դիմուի

Աթէն.— Վարչապետ խորհրդարանին իր ըրած յայտարարու-
թեան առթիւ քառած է որ տրաքիսի ոսկիին հիմը պանդուր նպատա-
կով ձեռն առնուած միջոցները եթէ մեծաւոր ընդհանրացի կողմէն,
ազգին կամքին դիմում կատարել կառավարութեան պատրաստու-
թիւնն է: Այս գործողութիւնը չի կրնար կասկածի տակ ձգուիլ,
քանզի վարչապետը:

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ՓՈԽՈՒՄ

Բ. ԳՐԱՐԱՆԻ ԱՆՁԱՄԵ ԿՍՏԱՆՁՆԷ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վարչական խորհուրդը կազմուած ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՅՈՒՆԱՎԱՐԻՆ

Ն. Վանս. Բ. Գրաւոր Մ. Բոնոս, անցեալ հիւզարթի օր Պէյրութէն
Դամասկոս գացած էր: Հոն Սիւրիական առեւտրական կառավարութեան պետ
Շէյխ Թաճատիին հետ երկար տեսակցութիւն մը ունենալէ վերջ, կառա-
վարական պաշտօնատեւնը գացած է և հոն մամուլի ներկայացուցիչներուն
հաղորդած է հետեւեալ օրոշմագրերու մասին:

Ա.— Պիտի կազմուի յատուկ խորհուրդ մը, որը պիտի գործակցի Բ.
Գրաւորին Սուրիոյ հիմնական օրէնքները գործադրութեան շնչելու համար:
Այդ խորհուրդին պիտի մասնակցին օրէնքի տրամադրութեամբ և Նշանա-
կովի այն անձնաւորութիւնները, որոնք պետական բարձր պաշտօններ վա-
րած են: Ինչպէս նաև պետական խորհուրդի, վճարեկ ատենի, համալսա-
րանի, Ազգ. քանութիւնի սանձագի վարչական խորհուրդի և Հալէպի ու Դա-
մասկոսի առեւտրական սենեակներու նախագահները: Նոյնպէս Բ. Գրաւոր-
ութեան կողմէ նշանակուած անձնաւորութիւններ: Խորհուրդը պիտի գու-
մարուի Դամասկոսի մէջ, Բ. Գրաւորի հրահանգով:

Բ.— Մինչև որ Սիւրիական Սահմանադրութիւնը գործադրութեան
գրաւոր և օրինական կառավարութիւն մը կազմուի, պետական սպասարկու-
թիւնները պիտի ապահովուին Դատական, Երեսմական, Կրթական, Հան-
րօգուտ Երեսմական նախարարներու և ընդհ. Բարոյաւարութեան մը կող-
մէ:

Գ.— Ընտրութեանց առթիւ Բ. Գրաւորը պիտի ունենայ պետութեան
նախագահի բոլոր իրաւասութիւնները:

— Այս օրոշմագրերուն կցուած է Բ. Գրաւորին կողմէ Սիւրիական
կառավարութեան պետ՝ Շէյխ Թաճատիին ուղղալ պաշտօնագիր մը, որ
կըլէ.— Սիւրիոյ համար կը բացուի 14 Մայիս 1930 թուականին հրատարակ-
ուած հիմնական օրէնքին գործադրութեան շրջանը: Հարկ տեսնուած որ հո-
գատար պետութեան ներկայացուցիչը ուղղակի կերպով ստանձնէ հոգա-
րութեան ղեկավար պատասխանատուութիւնը: Որով, վերջ կը գտնէ ներկայ
առեւտրական վարչութիւնը:

— Բ. Գրաւորութեան Հալէպի պատուիրակը՝ Մ. Լավայի, մամու-
լի ներկայացուցիչներուն յայտարարած է թէ, ջնջուած է ներկայ առեւտրա-
կառավարութիւնը և ընտրութիւնները պիտի կատարուին Յունիսթի: Կազ-
մուած է վարչական խորհուրդ մը, որուն կանգնակցին. Շէյխ պէյ Էլ-
Էլլի, Հազգը պէյ Էլ-Ալմի, Մուսաֆա պէյ Պէրմի, Սուպի պէյ Էլ-Պէրմ-
քէթ, Տամատ Ահմետ Նամի պէյ, Շէյխ Թաճատիին և Հալիմ պէյ Էլ-Ալմա-
սի: Ասոնց պիտի ընկերանան ուրիշ վեց բարձրաստիճան պաշտօնեաներ ևս:
Այս համաժողովը պիտի կազմէ առեւտրական նոր կառավարութիւնը:

ՅՈՒՆ ՕՐԹՈՒՄՆԵՐԸ ԻՆՉ
ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿՐՆԱՆ ԹՈՒՐԻՔԻԱ
ՄՏՆԵԼ

Երթեկի հրահանգին վրայ յա-
ւելալ յօթուածը՝ որ ընդունուած է
թուրք Գործադրութեան Խորհուրդէն,
հետեւեալն է.

«Փոխանակեալ ըլլալով՝ Թուր-
քիայէն Յունաստան մեկնած յոյն
օրթոմոսները Թուրքիոյ մէջ չտե-
ղադրուելու և հետեւաբար Թուրքիոյ
օչ մէկ կողմը անշարժ կառուածի
տէր չգաղաղու պայմանով կեդրոնի
տարածութեամբ կրնան երկու առ-
տուան համար Թուրքիա այցելուել
վրդէ ստանալ հիւպատոսներէն»:

ԱՀՈՒՆԻ ՈՃԻՐ ՍՕՖԻԱՅԻ ՄԷՋ

Իրպարօք անուն պուկար են-
թասպայ մը, Սօֆիայի կողմերը Գու-
մարեցա անուն գրեւոր երթալով, չա-
փազանց զինով վիճակի մէջ գրեւոր
մուխթարին հետ կուտած է: Ի վեր-
ջոյ ենթասպան մուխթարը սպաննած
և կռիւնի միջամտելու ուղով 5 գրե-
ւորները դաշնուած ու տապարով
անկեղծան գտնին փոխել յետոյ փա-
խած է:

ՆՈՐ ԶԵՆԻ ՕԴԱՆԱԻ

Իվան Մաքսիմ օգնականը չի-
նող ուսու արտեստագետը որ Բարիդ
կը բնակի, աշխարհ յեղաշրջող օգն-
ականը նոր թիփ մը կ'ստանայ է: Օգն-
ականը ունի երկու թիւ, իւրաքանչիւրը
11 մէքը երկարութեամբ: 12 ժա-
մէն Նիւ Եօրք պիտի կրնայ հասնիլ
այս օղանակը:

ԹՈՒՐԻՔԻԱ ՕԴԱՆԱԻ ԿՍՏՍՊՈՐԷ

Թուրք կառավարութիւնը տաս-
նուութը շրջադաւա պապարեց իտա-
լական գործարաններուն: Այս կեր-
պով Թուրքիոյ շրջադաւաբուն թի-
ւը կըլլայ 140:

ԱՆՔԵԼՈՎ ԷՍԵԼՈՒՄԻ ԴԱՍ

Բարիդի Առեւտ. Սենեակը որ-
շում տուած էր որ Էսթրաթիս իբր
օտանդակ լեզու գործածուի միջադ-
գային առեւտրի մէջ: Այս որո-
շումը Եւրոպայի Առեւտրական Սեն-
եակներէ շատերուն կողմէ ընդուն-
ուած ըլլալով, ռաւարի բազմաթիւ
կայաններ ամէն գիշեր կանոնաւո-
րաբար Էսթրաթիսի դաս տալ լս-
կած են:

ԿԱՏՈՒ ՄԸ ԿՈՒՆԷ ՄԱՆՈՒԿ ՄԸ

Եգիպտոսի Պապ էլ Խալիթ Թա-
դին մէջ բնակող Գամէլ Ահմադ Մար-
ուան կէս գիշերին յանարած արթն-
ցաւ իր 70 տարեկան տղան աղիողով
ճիւղէն: Անմիջապէս մանկան քով
փութաց և զարուարեցաւ անհեղձով

Վարի կատու մը որ խեղճ փօքի-
կին մարմինը բզջեղով ուտելու
վրայ էր:

Մանուկը անմիջապէս հիւան-
դանոց փոխադրուեցաւ, բայց թիւ
վերջ մեռաւ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՊԱՏԻՔԵՐԸ

Թերթերը կը գրեն թէ պետու-
թեանց կողմէ կարճ պայմանագրով
Գերմանիոյ փոխ տրուած դրամին
քանակը կը հասնի 10էն 11 միլիառ
մարքի: Ասոր 3,250,000,000 ամե-
րիկայի: 2,500,000,000 Անգլիոյ:
2,500,000,000 Զուիցերոյ: 2,250,
000,000 Զարաթի: 750,000,000
Յրանապան: Ասոնց վճարման պայմա-
նագրով և փետրուար 29: Ներկայիս
բանակցութիւններ կը կատարուին
այդ ժամանակը երկարագիւտ համար:
ԱՊՐԱՆ, ԲԵՆԻՐՈՒՆ ԳԻՆԵՐԸ ԽՈՐՀ.
ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ
աշխատանքի եւ պաշտպանութեան
խորհուրդին կից գինեւոր մասնաճիւ-
ղը որոշած է առեւտրական վաճա-
րատուններու մէջ ապրանքներու
գիները իջեցնել միջին հաշուով 100ին
30:

Գործուած բամպակեղէն 100ին
30, պատրաստ կապուտեղէն 31.5,
կօշիկ 32.6, կրկնակշիկ 31, շաքար
15.5, ձկնեղէն 27.3, մսեղէն, եր-
շիկ, մսի պահածոյներ, 29.3, ասոր
նամթերքներ 26.7, ձկան պահածոյ-
ներ 30, մրգեղէն 23 հաշուով:
Բոլոր վաճառատուններու մէջ
առեւտրութիւնը պիտի կատարուի այս
գիներով, որոնք կախուած պիտի
ըլլան խանութներու մէջ աչքի զար-
նող տեղ մը և Նոյնմիջին 1էն օրոք
ձաղրութեան պիտի դրուի և ասոր
փոփոխութիւնը կրնայ ըլլալ միայն
Գինեւոր ժողովի թաղաւորութեամբ:
Ասոր հակառակ շարժողները Պատ-
ժական դատարանի պիտի յանձ-
նուին:

Սակարան-Պէյրութ

24 Նոյեմբեր 1931

24 Եղեցիք 1931	
Եգիպտ. Թուրք Ոսկի	490
Անգլիական »	480
Պաղեստինեան »	480
Թրքական »	58
Ամերիկեան Տօլար	126
Իսպանական Լիր (100)	660.—
Յունական Ժրամի (100)	160.—
Պարս. Ռիշմամ	160.—
Անգլիական Ոսկի Հնչ.	603.—
Օսմանեան »	549.50
Ֆրանսական »	478.—
Քենեան Եւրո	36.—

